

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

ERZURUM BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
2017 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2018

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİNİN MALİ YAPISI VE MALİ TABLOLARI HAKKINDA BİLGİ	1
2.	DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU	4
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	4
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	4
5.	DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAKLARI	6
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	7
7.	DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMİYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER	8
8.	EKLER.....	31

KISALTMALAR

A.Ş.	Anonim Şirketi
ESKİ	Erzurum Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
TL	Türk Lirası
ÜFE	Üretici Fiyat Endeksi

TABLÖLÄR LİSTESİ

Tablo 1: 2015 – 2017 Dönemi Bütçe Giderlerinin Ekonomik Sınıflandırma Açısından Seyri .	1
Tablo 2: 2015 – 2017 Dönemi Bütçe Gelirlerinin Ekonomik Sınıflandırma Açısından Seyri ..	1
Tablo 3: 2017 Bütçe Gider Tahmini ve Gerçekleşen Tutar	2
Tablo 4: 2017 Bütçe Gelir Tahmini ve Gerçekleşen Tutar	2
Tablo 5: Erzurum Büyükşehir Belediyesinin Ortağı Olduğu Şirketlerdeki Sermaye Tutarları ve Oranları.....	7
Tablo 6: Maddi Duran Varlıkların Kira ve İrtifak Hakkı Gelirleri Hesabı ve Alt Hesapları	9
Tablo 7: Pazarlık Usulüyle (2886/51g) Kiraya Verilen Yerler Listesi	16

1. KAMU İDARESİNİN MALİ YAPISI VE MALİ TABLOLARI HAKKINDA BİLGİ

Erzurum Büyükşehir Belediyesi'nde mali iş ve işlemler, 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'yla getirilen tahakkuk esaslı muhasebe sistemine uygun olarak düzenlenmekte ve uygulamalar Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırmanın birinci düzeyi açısından dağılımı, aşağıda Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1: 2015 – 2017 Dönemi Bütçe Giderlerinin Ekonomik Sınıflandırma Açısından Seyri

Gider Türü	2015 Yılı (TL)	2016 Yılı (TL)	2017 Yılı (TL)	Değişim Oranı (2015-2017) (%)
Personel Giderleri	37.421.453,42	45.237.567,15	42.810.485,57	14,40
Sosyal Güvenlik Kurumuna Devlet Primi Giderleri	6.096.557,47	6.411.608,28	6.278.527,23	2,98
Mal ve Hizmet Alımları	372.939.553,52	407.759.494,25	193.017.103,13	-48,24
Faiz Giderleri	4.916.563,67	33.875.727,60	81.699.790,93	1.561,73
Cari Transferler	13.190.583,22	17.684.955,85	18.825.491,22	42,72
Sermaye Giderleri	168.484.977,92	345.885.330,07	750.033.661,37	345,16
Sermaye Transferleri	4.219.719,85	1.430.000,00	5.203.000,00	23,30
Borç Verme	0,00	20.700.000,00	26.329.457,30	0
Bütçe Gider Toplamı	607.269.409,07	878.984.683,20	1.124.197.516,75	85,12

Tablo 1'de gösterildiği üzere; mal ve hizmet alımları, faiz giderleri, cari transferler, sermaye giderleri ve borç verme giderlerindeki artışa paralel olarak bütçe giderleri 2015 yılından 2017 yılına kadar % 85,12 oranında artış göstermiştir.

Tablo 2: 2015 – 2017 Dönemi Bütçe Gelirlerinin Ekonomik Sınıflandırma Açısından Seyri

Gelirin Türü	2015 Yılı (TL)	2016 Yılı (TL)	2017 Yılı (TL)	Değişim Oranı (2015-2017) (%)
Vergi Gelirleri	1.469.486,49	3.525.373,01	4.057.133,55	176,09
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	17.982.963,16	79.087.791,25	73.104.177,55	306,52
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	5.958.252,70	0	20.672.485,18	246,96
Diğer Gelirler	365.043.119,85	443.571.243,65	469.334.260,55	28,57

Sermaye Gelirleri	12.643.569,61	65.530.039,79	294.853.453,54	2.232,04
Alacaklardan Tahsilat	0	31.612.301,87	20.320.520,64	0
Bütçe Gelirleri Toplamı	403.097.391,81	623.326.749,57	882.342.031,01	45,26
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı	-14.866,05	-14.764,11	-35.247,70	137,10
Net Bütçe Gelirleri Toplamı	403.082.525,76	623.311.985,46	882.306.783,31	118,89

Tablo 2'deki veriler dikkate alındığında, diğer gelirlerdeki artışla birlikte bütçe 2015 yılından 2017 yılına kadar % 118,89 oranında artış göstermiştir.

Erzurum Büyükşehir Belediyesi 2017 dönemi bütçe tahmini ve gerçekleşmeleri Tablo 3 ve Tablo 4'te gösterilmektedir.

Tablo 3: 2017 Bütçe Gider Tahmini ve Gerçekleşen Tutar

Gider Türü	2017 Yılı Net Bütçe (A) (TL)	2017 Yılı Gerçekleşen (B) (TL)	Gerçekleşme Oranı (C=(B/A)) (%)
Personel Giderleri	54.691.000,00	42.810.485,57	0,78
Sosyal Güvenlik Kurumuna Devlet Primi Giderleri	8.790.000,00	6.278.527,23	0,71
Mal ve Hizmet Alımları	237.109.000,00	193.017.103,13	0,81
Faiz Giderleri	74.370.000,00	81.699.790,93	1,09
Cari Transferler	24.527.000,00	18.825.491,22	0,77
Sermaye Giderleri	647.521.000,00	750.033.661,37	1,15
Sermaye Transferleri	2.842.000,00	5.203.000,00	1,83
Borç Verme	24.000.000,00	26.329.457,30	1,10
Yedek Ödenekler	56.150.000,00	0	0
Bütçe Gider Toplamı	1.130.000.000,00	1.124.197.516,75	0,99

Buna göre 2017 yılında Bütçe Giderleri %99 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Bütçe giderlerinden mal ve hizmet alımları bütçe ile tahmin edilen tutardan % 18,6 daha az, faiz giderleri bütçe ile tahmin edilen miktardan % 9,9 daha fazla, sermaye giderleri de bütçe ile tahmin edilen miktardan % 15,8 daha fazla gerçekleşmiştir. Bütçe giderleri toplamda % 99 oranında gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2017 Bütçe Gelir Tahmini ve Gerçekleşen Tutar

Gelirin Türü	2017 Gelir Bütçesi (A)	2017 Gerçekleşen (B)	Gerçekleşme Oranı (C=B/A)
Vergi Gelirleri	4.400.000,00	4.057.133,55	0,92
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	51.480.000,00	73.104.177,55	1,42

Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	60.000.000,00	20.672.485,18	0,34
Diğer Gelirler	422.150.000,00	469.334.260,55	1,11
Sermaye Gelirleri	432.060.000,00	294.853.453,54	0,68
Alacaklardan Tahsilat	10.000.000,00	20.320.520,64	2,03
Bütçe Gelirleri Toplamı	980.090.000,00	882.342.031,01	0,90
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı	-90.000,00	-35.247,70	0,39
Net Bütçe Gelirleri Toplamı	980.000.000,00	882.306.783,31	0,90

Buna göre 2017 yılında Bütçe Gelirleri % 90 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Sermaye gelirlerinin % 68 oranında gerçekleşmesi sebebiyle, tahmin edilen bütçe gelirleri toplamı % 10 oranında az gerçekleşmiştir.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup denetim bunlar ile usul ve esasların 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Kasa sayım tutanağı,
- Banka mevcudu tespit tutanağı,
- Alınan çekler sayım tutanağı,
- Menkul kıymet ve varlıklar sayım tutanağı,
- Teminat mektupları sayım tutanağı,
- Değerli kâğıtlar sayım tutanağı,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetimi hesabı icmal cetveli
- Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu,
- Bütçe gelirleri ekonomik sınıflandırılması tablosu,
- Faaliyet sonuçları tablosu.

Denetim görüşü, kamu idaresinin temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna göre verilmiştir.

2. DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, genel kabul görmüş uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler;

uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAKLARI

BULGU 1: Belediyenin Şirketlerdeki Sermaye Tutarı ile Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının Uyuşmaması

Yapılan incelemelerde, Erzurum Büyükşehir Belediyesi 2017 yılı dönem sonu bilançosunda “241-Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler” hesabında 52.886.412,25 TL tutarında bakiye olduğu görülmüştür. Söz konusu hesap ile ilgili Bilanço, Mizan, Yevmiye Defteri, Büyük Defter ile ortak olunan şirketlere ilişkin Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi esas alınarak yapılan incelemede ise, Erzurum Büyükşehir Belediyesinin ortağı olduğu şirketlerdeki sermaye tutarının toplam 86.411.088,78 TL olarak hesaplanmıştır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin “241 Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabı” başlıklı 181'inci maddesine göre, bu hesabın mal ve hizmet üreten kuruluşlara nakden veya ayni olarak verilen sermaye tutarları ile bu sermaye tutarlarının işletilmesinden doğan kar ve zarar ile bütçeye iade olunan sermayelerin izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in 182'nci maddesinde “*Mal ve hizmet üreten kuruluşlara yatırılan sermayeler hesabına ilişkin işlemler aşağıda gösterilmiştir.*

a) Mal ve hizmet üreten kuruluşlara gerek nominal sermaye ve gerekse ayni sermaye transferi şeklindeki iştirakler gerçeğe uygun değerleri ile bu hesaba kaydedilir. Sermayesine iştirak edilen mal ve hizmet üreten kuruluşlara nakdi veya ayni sermaye şeklindeki katılımlardan bu hesapta kayıtlı tutarların ilgili mal ve hizmet üreten kuruluşların öz kaynak hesaplarında karşılık olarak yer alan tutarlarla eşit olması gerekir...’’ denilmiştir.

241 nolu hesabın işleyişi ise adı geçen Yönetmelik'in 183'üncü maddesinde açıklanmıştır.

Sonuç olarak; Erzurum Büyükşehir Belediyenin aşağıdaki tabloda gösterilen şirketlerdeki sermaye tutarları ve ortaklık payları mali tablolarına hatalı kaydedilmiştir.

Tablo 5: Erzurum Büyükşehir Belediyesinin Ortağı Olduğu Şirketlerdeki Sermaye Tutarları ve Oranları

ŞİRKET ADI	ŞİRKETİN HİSSESİ (TL)	BELEDİYE HİSSESİ (TL)	BELEDİYENİN SERMAYE ORANI (%)
ATA TEKNOKENT A.Ş.	22.155.250,00	1.993.973,00	9
OLTU KALE ÇİMENTO SAN.ANO.ŞRK.	2.400.000,00	24.000,00	1
PALEN ENERJİ DOĞALGAZ DAĞ.END.TİC.	20.000.000,00	2.000.000,00	10
ER-ÇİM-SAN HOLDİNG A.Ş.	120.000,00	21.595,00	17,99
ER TANSA İNŞ.TAAH. OTOM. PETROL ÜR. GIDA REKLAM VE ORG.TİC. SAN. A.Ş.	10.200.000,00	10.175.000,00	99,75
ERZURUM ÇEVRE TEMİZLİK AĞAÇ PEYZ.VE ENERJİ TİC.SAN.A.Ş.	2.488.995,65	2.483.995,65	99,80
ER KONUT İNŞAAT TAAH.MALZ.TİC.SAN.A.Ş.	45.301.180,39	45.007.180,39	99,35
ESKER İNŞ.TAAH.ENERJİ ÜRT.HİZMET ALIMI GIDA VE DERİ MAMULLERİ TİC.SAN.A.Ş.	1.000.000,00	600.000,00	60
PALANDÖKEN YATIRIM İNŞ.TAAH.TURİZM MOBİLYA PETROL ÜRÜNLERİ VE TİC.A.Ş.	3.500.000,00	3.465.000,00	99
ERZURUM SPOR KÜLTÜR SANAT ETKİNLİKLERİ VE İŞLETMECİLİĞİ TİCARET SANAYİ A.Ş.	500.000,00	500.000,00	100
ERZURUM KÜLTÜR TURİZM EĞİTİM REK.TİC.A.Ş.	500.000,00	500.000,00	100
EJDER KAYAK MERKEZLERİ TUR.İNŞ. TAH.DANIŞMANLIK SAN.TİC.A.Ş.	7.700.000,00	7.700.000,00	100
ERZURUM ENERJİ ÜRETİM DAĞITIM DOĞALGAZ METAL TAŞ. SAN.TİC.A.Ş.	11.973.939,74	11.961.939,74	99,90
TOPLAM		86.411.088,78	

Kamu idaresi cevabında; "Sermaye tutarları ve ortaklık payları için gerekli incelemeler yapıp düzeltme işlemleri gerçekleştirilecektir" demektedir.

Sonuç olarak Kamu idaresinin cevabi yazısında belirtildiği üzere, tespit edilen hususa iştirak edilmiş olup, madde gereğinin yapılacağı belirtilmiştir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Erzurum Büyükşehir Belediyesinin 2017 yılına ilişkin ekte yer alan mali rapor ve tablolarının "Denetim Görüşünün Dayanakları" bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMİYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER

BULGU 1: Taksitlendirilmiş Kira Gelirleri Muhasebe Kaydının Hatalı Yapılması

Yapılan incelemelerde, Erzurum Büyükşehir Belediyesince kiraya verilmiş taşınmazların taksitlendirilmiş kira gelirlerinin muhasebe kayıtlarının hatalı yapıldığı tespit edilmiştir.

09/02/2017 tarih ve 389 nolu Encümen kararıyla mülkiyeti Erzurum Büyükşehir Belediyesine ait olan ve kiraya verilmiş taşınmazların kira ödeme dönemleri 4 eşit taksitle Mart, Haziran, Ağustos ve Kasım ayları olarak belirlenmiştir. Bu durumda süreleri 01 Ocak itibarıyla başlayan kira sözleşmelerine ait Mart, Haziran, ödemeleri önceki aylar kira gelirleri, Ağustos ve Kasım ödemeleri ise kısmen önceki aylar kira gelirleri, kısmen de sonraki aylar kira gelirleridir. Dolayısıyla 476 adet kiracıdan Ağustos ve Kasım aylarında tahsil edilen kira gelirlerinin sonraki aylara ait olan (Eylül ve Aralık) kısımlarının ayrıştırılmadan kaydedilmesi Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'ne uygun değildir.

23/12/2014 tarih ve 29214 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde bir ekonomik değer; yaratıldığında, başka bir şekle dönüştürüldüğünde, mübadeleye konu edildiğinde, el değiştirdiğinde veya yok olduğunda muhasebeleştirileceği ifade edilmiş; yönetmeliğin ikinci bölümünde temel muhasebe kavramları ve ilkeleri tespit edilmiştir. Kamu idarelerinin faaliyetlerinin, belirli dönemlerde raporlanıp ve her dönemin faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanacağı "Dönemsellik" kavramıyla tanımlanmıştır. Bu kavram gereği de hesap planında "38-Gelecek Aylara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları Hesap Grubu" ihdas edilmiş ve gelecek aylara ait olan peşin tahsil edilmiş gelirlerin "380-Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabı"nda takip edileceği düzenlenmiştir.

Sonuç olarak, Ağustos ayında tahsil edilen kira gelirlerinden Eylül dönemine ait olanların ve Kasım ayında tahsil edilen kira gelirlerinden Aralık dönemine ait olan kısımlarının "380-Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabı"nda takip edilmesi gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Kira gelirlerinin muhasebe kaydı yapılırken (380-Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabında) Belirtilen esaslara göre takip edilecektir" demektedir.

Sonuç olarak Kamu idaresinin cevabi yazısında belirtildiği üzere, tespit edilen hususa iştirak edilmiş olup, madde gereğinin yapılacağı belirtilmiştir.

BULGU 2: Kira Sözleşmelerinden Doğan Cari Dönem ve Gelecek Dönemler Maddi Duran Varlık Kira Gelirleri İle İrtifak Hakkı Gelirlerinin Bilanço Dipnotlarında Yer Almaması

Yapılan incelemelerde Belediyenin tahsil edeceği cari dönem ve gelecek dönemler maddi duran varlık kira gelirleri ile irtifak hakkı gelirlerinin kurum mali tablolarında yer almadığı tespit edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 49'uncu maddesi; kamu hesaplarının, kamu idarelerinin gelir, gider ve varlıkları ile malî sonuç doğuran ve öz kaynağın artmasına veya azalmasına neden olan her türlü işlemlerle, garantilerin ve yükümlülüklerin belirlenmiş bir düzen içinde hesaplara kaydedilerek, yönetim ve denetim yetkilileriyle kamuoyuna gerekli bilgilerin sağlanması amacıyla tutulacağını hükme bağlamıştır. Aynı Kanun'un 61'inci maddesinde ise, muhasebe kayıtlarının usulüne uygun, saydam ve erişilebilir şekilde tutulmasından Muhasebe Yetkilisi sorumlu tutulmuştur.

5018 sayılı Kanun'un 49'uncu maddesi gereği hazırlanarak yürürlüğe giren Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ve Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde ilgili husus düzenlenmiştir. Anılan Yönetmelikler uyarınca, varlık, kaynak, gelir ve gider hesaplarında izlenmeyen ve muhasebenin sadece bilgi verme görevi yüklediği işlemler ile kamu idarelerinin muhasebe disiplini altında toplanması istenen işlemler ve gelecekte doğması muhtemel hak ve yükümlülükler ile kamu idarelerinin her türlü garanti ve taahhütlerinin nazım hesaplarda takip edilmesi gerekmektedir.

Bu çerçevede kira sözleşmelerinden doğan cari dönem ve gelecek dönemler maddi duran varlık kira gelirleri ile irtifak hakkı gelirlerinin; mahalli idareler hesap planında yer alan "993-Maddi Duran Varlıkların Kira ve İrtifak Hakkı Gelirleri" hesabının aşağıdaki uygun alt hesaplarında izlenmesi gerekmektedir.

Tablo 6: Maddi Duran Varlıkların Kira ve İrtifak Hakkı Gelirleri Hesabı ve Alt Hesapları

993				MADDİ DURAN VARLIKLARIN KİRA VE İRTİFAK HAKKI GELİRLERİ
993	01			Kira Gelirleri
993	01	01		Arazi ve Arsalar
993	01	01	01	N Yılında Tahsil Edilecek Kira Gelirleri

993	01	01	02	N+1 Yılında Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	01	01	03	N+2 Yılında Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	01	01	04	N+3 ve Sonraki Yıllarda Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	01	02		Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri
993	01	02	01	N Yılında Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	01	02	02	N+1 Yılında Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	01	02	03	N+2 Yılında Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	01	02	04	N+3 ve Sonraki Yıllarda Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	01	03		Binalar
993	01	03	01	N Yılında Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	01	03	02	N+1 Yılında Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	01	03	03	N+2 Yılında Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	01	03	04	N+3 ve Sonraki Yıllarda Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	01	04		Tesis, Makine ve Cihazlar
993	01	04	01	N Yılında Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	01	04	02	N+1 Yılında Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	01	04	03	N+2 Yılında Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	01	04	04	N+3 ve Sonraki Yıllarda Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	01	05		Taşıtlar
993	01	05	01	N Yılında Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	01	05	02	N+1 Yılında Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	01	05	03	N+2 Yılında Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	01	05	04	N+3 ve Sonraki Yıllarda Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	01	06		Demirbaşlar
993	01	06	01	N Yılında Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	01	06	02	N+1 Yılında Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	01	06	03	N+2 Yılında Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	01	06	04	N+3 ve Sonraki Yıllarda Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	02			İrtifak Hakkı Gelirleri
993	02	01		Arazi ve Arsalar
993	02	01	01	N Yılında Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	02	01	02	N+1 Yılında Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	02	01	03	N+2 Yılında Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	02	01	04	N+3 ve Sonraki Yıllarda Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	02	02		Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri
993	02	02	01	N Yılında Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	02	02	02	N+1 Yılında Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	02	02	03	N+2 Yılında Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	02	02	04	N+3 ve Sonraki Yıllarda Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	02	03		Binalar
993	02	03	01	N Yılında Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	02	03	02	N+1 Yılında Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	02	03	03	N+2 Yılında Tahsil Edilecek Kira Gelirleri
993	02	03	04	N+3 ve Sonraki Yıllarda Tahsil Edilecek Kira Gelirleri

Kamu idaresi cevabında; "Belediyemizin tahsil edeceği cari dönem ve gelecek

dönemler maddi duran varlık kira gelirleri ile irtifak hakkı gelirleri kurumumuz mali tablolarında gözükmemesi için gerekli kayıt işlemleri yapılacaktır" demektedir.

Sonuç olarak Kamu idaresinin cevabi yazısında belirtildiği üzere, tespit edilen hususa iştirak edilmiş olup, madde gereğinin yapılacağı belirtilmiştir.

BULGU 3: Haberleşme Vergisine İlişkin Tahakkuk ve Tahsilat İşlemlerinin Yapılmaması

Yapılan incelemelerde, Erzurum Büyükşehir Belediyesinde 2464 sayılı Belediye Gelirler Kanunu'nun 29'uncu maddesinde yer alan haberleşme vergisinin 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu gereğince büyükşehir belediyelerine bırakılan yerlerden tahsil edilen kısmına ilişkin herhangi bir tahakkuk ve tahsilat kaydına rastlanmamıştır.

2464 sayılı Belediye Gelirler Kanunu'nun 29'uncu maddesinde Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde Posta Telgraf Telefon işletmesi tarafından tahsil edilen telefon, teleks, faksimili ve data ücretlerinin (tesis, devir ve nakil ücretleri hariç) haberleşme vergisine tabi olduğu, 32'nci maddesinde haberleşme vergisinin oranının yüzde bir (%1) olduğu, 33'üncü maddesinde ise bir ay içinde tahsil edilen ücretlerden alınacak haberleşme vergisinin ilgili belediyeye tahsilatı takip eden ayın sonuna kadar bir beyanname ile bildirileceği ve aynı süre içinde ödeneceği hükme bağlanmıştır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 23'üncü maddesinin (d) bendinde ise, büyükşehir belediyesine bırakılan sosyal ve kültürel tesisler, spor, eğlence ve dinlenme yerleri ile yeşil sahalar içinde tahsil edilecek her türlü belediye vergi, resim ve harçlarının büyükşehir belediyesinin gelirleri olduğu hükme bağlanmıştır.

Dolayısıyla, büyükşehir belediyesine bırakılan sosyal ve kültürel tesisler, spor, eğlence ve dinlenme yerleri ile yeşil sahalar içinde tahsil edilecek haberleşme vergilerinin büyükşehir belediyelerine ödenmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, Erzurum Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde, Posta Telgraf Telefon işletmesi tarafından tahsil edilen ücretlere ilişkin haberleşme vergisinin Büyükşehir Belediyesine bırakılan sosyal ve kültürel tesisler, spor, eğlence ve dinlenme yerleri ile yeşil sahalar içinde tahsil edilen kısmının Büyükşehir Belediyesince tahsil edilmesi gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 23. Maddesinin (d) bendine göre Belediyemizce işletilen sosyal ve kültürel tesisler, spor, eğlence

ve dinlenme yerleri ile yeşil sahaların bulunmadığı gibi tamamı Belediyemiz şirketlerince kiralama yöntemiyle işletilmektedir.

Daire Başkanlığımızca konuya ilişkin olarak gerek Gelir İdaresi Başkanlığı gerekse muhatap kurumlarla defaten yazışmalar yapılmış ancak Haberleşme Vergisine ilişkin herhangi bir tahsilât yapılamamıştır.

Posta Telgraf Telefon işletmesi ile yapılan görüşmeler ile de ilgili yerlerin işletim hakkının şirketlerimize ait olması ve kurumunda sosyal tesislere ait yerlerin vergi ayırımını yapılabilecek gerekli yetki ve yeterliliğinin bulunmadığından dolayı bahse konu yerlerin vergi tutarlarının bağlı bulunan İlçe Belediyesine ilçe bazında yekun olarak hesaplanıp aktarıldığı bilgisi alınmıştır." demektedir.

Sonuç olarak Kamu idaresinin cevabi yazısında, tespit edilen hususa iştirak edilmiş olup, bu çerçevede ilgili kurum ve kuruluşlarla yapılan yazışma örnekleri de yazı ekinde sunulmuştur. Büyükşehir Belediyesine bırakılan yerlerin kim tarafından işletildiği haberleşme vergisinin tahsilinde önemli değildir, belirleyici olan bu yerlerin Büyükşehir Belediyesine bırakılmasıdır. Konunun takibinin yapılarak gerekli tahsilatların yapılması gerekmektedir.

BULGU 4: Taşınmazların Kira Sürelerinin Encümen Kararıyla, İhale Yapılmaksızın Uzatılması

Yapılan incelemelerde, Erzurum Büyükşehir Belediyesi mülkiyetinde olan ve ihale ile kiraya verilen taşınmazlardan bir kısmının; kira süresi sonunda yeniden ihale yapılmaksızın, encümen kararı ile ve sözleşme süreleri uzatılmak suretiyle, aynı kişilere kiraya verildiği tespit edilmiştir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun Kapsam başlıklı 1'inci maddesinde yer alan; *"Genel bütçeye dâhil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri bu Kanun'da yazılı hükümlere göre yürütülür"* hükmü ile belediyelerin mülkiyetlerindeki taşınmazlarını 2886 sayılı Kanun'a göre kiralamaları gerektiği belirtilmiştir. Bu çerçevede; Kurum mülkiyetindeki taşınmaz malların 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nda belirlenen usullere göre yapılacak ihaleler ile kiraya verilmesi; yapılan ihale sonucu düzenlenen kira sözleşmelerinin en fazla on yıl olması; sözleşme süresi bitiminde aynı taşınmaz malın kiraya verilebilmesi için ise yeniden 2886 sayılı Kanun'daki belirlenen usullere göre ihale yapılması gerekmektedir.

Kira dosyalarının incelenmesi neticesinde, Belediyeye ait 257 adet taşınmazın kira sürelerinin sonunda encümen kararıyla kira sözleşmelerinin yenilenmek suretiyle uzatıldığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda, Belediye yönetiminin kiraya verilen taşınmazlar için ihaleye çıkmak yerine, encümen kararı ile her yıl bir önceki yıl ÜFE oranında kira tutarlarını artırmak suretiyle sözleşmelerini uzatma yoluna gittiği görülmüştür.

Öte yandan, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun belediye encümeni ve belediye meclisinin yetkilerini düzenleyen ilgili maddelerinde taşınmazlarla ilgili olarak; 3 yıldan az süreli kiralamalarda belediye encümeninin; 3 yıldan fazla kiralamalarda ise belediye meclisinin yetkili olduğu hükme bağlanmıştır. Bu çerçevede, taşınmazların 3 yıldan fazla süreli kiralanması belediye meclisinin yetkisinde olup, belediye meclisinin yetkisi dâhilindeki taşınmazların kiralanması işlemlerinin de yukarıda belirtilen şekilde ve belediye encümeni kararıyla gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında; taşınmazların, encümen kararıyla ihale yapılmaksızın ve kira sözleşmelerinin uzatılarak aynı kişilere kiralanması, aynı zamanda belediye meclisinin yetkisinin belediye encümeni tarafından gaspı anlamına da gelecektir. Nitekim bu şekilde yapılan uygulama ile 3 yıldan az süreli kiralamalar yapılarak ve daha sonra da kira sözleşmeleri her yıl encümen kararıyla uzatılarak bu kiralama süreleri 3 yılın üzerine çıkartılmaktadır.

Sonuç olarak, Erzurum Büyükşehir Belediyesinde taşınmazların kiralanmasında mevzuata aykırı söz konusu uygulamaların sonlandırılmasının ve taşınmazlarını mevzuatta öngörülen usul ve sürelerle riayet edilerek ihale yapılmak suretiyle kiraya vermesinin gerektiği düşünülmektedir.

Kamu idaresi cevabında; aynen; "14/01/2015 Tarih ve 19 sayılı Meclis Kararı ile mülkiyeti Büyükşehir Belediyesine ait olan ilimizin çeşitli yerlerinde bulunan iş yerlerimizin Kira Sözleşmeleri ile ilgili tüm yetkilerin Büyükşehir Belediye Başkanı Mehmet SEKMEN ve Encümen Başkanlığına yetki vermesi ile ve 31/12/2015 tarih ve 2280 sayılı Encümen Kararı ile de mülkiyeti Büyükşehir Belediyesine ait olan tüm mülk ve zemin icarlı iş yerlerinin Kira Sözleşmelerinin, Kasım ayı yıllık ÜFE oranı ile (bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı) dikkate alınarak zam uygulanmak sureti ile kira sözleşmeleri birer yıllık süreler ile uzatılması gerçekleştirilmiştir.

Yargıtay 6. Hukuk Dairesinin 2015/8591 E. 2015/8302 K. Sayılı ilamında "2886 Sayılı Devlet İhale Kanununun 5737 Sayılı Kanunun 79/c maddesi ile değişik "Ecrimisil ve Tahliye" başlıklı 75.maddesinin 3 ve 4.fıkrasında; "kira sözleşmesinin bitim tarihinden

itibaren işgalin devam etmesi halinde, sözleşmede hüküm var ise ona göre hareket edilir. Aksi halde ecrimisil alınır. İşgal edilen taşınmaz mal, idarenin talebi üzerine bulunduğu yer mülkiye amirince en geç onbeş gün içinde tahliye ettirilerek, idareye teslim edilir.” hükmü bulunmaktadır. Bu madde önceleri sadece Hazine tarafından bu kanun hükümlerine göre kiraya verilen taşınmazlar hakkında uygulanırken, 13.07.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5393 Sayılı Belediye Kanununun 15/p-3 maddesi hükmüyle belediye taşınmazları 5538 Sayılı Kanunun 26/b maddesi uyarınca İl Özel İdareleri ve son olarak 5737 Sayılı Kanunun 79/c maddesi uyarınca Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait taşınmazlar hakkında da uygulanması öngörülmüştür. Bu madde ile adı geçen kurumlara tahliye konusunda bir ayrıcalık tanınmıştır. Yasal süre bitiminden itibaren ecrimisil alınacağı hüküm altına alındığından, 2886 Sayılı Yasanın 1. maddesi uyarınca usulüne uygun yeni bir sözleşme yapılmadıkça kiracıyı fuzuli şağil kabul etmek gerekir.” Şeklinde içtihat oluşturulduğundan 2018 yılında bu içtihadı göre işlem tesisi edilecektir” demektedir.

Sonuç olarak Kamu idaresinin cevabi yazısında 2015 ve 2016 yılı denetiminde de yer alan bulgu konusuna verilen cevap yinelenmiş olup, bu konuda herhangi bir değişiklik yapılmadığı anlaşılmaktadır.

Kira süresi dolan belediyeye ait gayrimenkullerin aynı kişilere ihale yapılmadan tekrar kiralanmaya devam edilmesi birçok sakıncayı beraberinde getirmektedir. Zaman içerisinde bu yerlerin belirli kişilerin elinde uzun yıllar kalmasına yol açılmakta ve kira rayiçlerinde önemli oranlarda artışlar gerçekleşmesine karşın, sözleşmelere konulan ÜFE oranlarına göre artış hükümleri, rayiç kira artışlarının gerisinde kalmaktadır. Bu durum ise, belediyenin muhtemel gelirleri üzerinde önemli kayıplara yol açmaktadır.

Belediyeye ait taşınmazların kiralanmasında kanunda belirtilen sürelerle riayet edilmesi gerekmekte ve kira süreleri biten gayrimenkullerin yeniden aynı kişilere kiralanması yolunun terk edilerek usulüne uygun olarak ihale yolu ile kiraya verilmesi gerekmektedir.

BULGU 5: Belediye Mülkiyetindeki Taşınmazların Mevzuata Aykırı Olarak Pazarlık Usulü ile Kiraya Verilmesi

Yapılan incelemelerde, mülkiyeti Belediyeye ait olan 8 adet taşınmazın kiralanması işinin mevzuata aykırı olarak 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun “Pazarlık usulüyle yapılacak işler” başlıklı 51'inci maddesinin (g) bendi kapsamında ihale edildiği görülmüştür.

2886 sayılı Kanun'un “İlkeler” başlıklı 2'nci maddesinde; bu Kanun'un

---

Erzurum Büyükşehir Belediyesi 2017 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu 14

yürütülmesinde ihalelerde açıklık ve rekabetin sağlanmasının gerekli olduğu vurgulanmış, 36'ncı maddesinde ise bu Kanun'a göre yapılacak işlerin ihalesinde tekliflerin gizli olarak verilmesini sağlayan kapalı teklif usulünün esas olduğu belirtilmiştir. Kanun kapsamındaki işlerde tekliflerin gizli olarak verilmesini sağlayan kapalı teklif usulünün esas olduğu belirtilirken, istisnai olarak 51'inci maddesinde sayılan işlerin pazarlık usulüyle yaptırılabilceği hüküm altına alınmıştır.

2886 sayılı Kanun'un 51/g maddesinde ise aynen;

“Kullanışlarının özelliği, idarelere yararlı olması veya ivediliği nedeniyle kapalı veya açık teklif yöntemleriyle ihalesi uygun görülmeyen, Devletin özel mülkiyetindeki taşınır ve taşınmaz malların kiralanması, trampası ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin kiralanması ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi,...” hükmü yer almaktadır.

2886 sayılı Kanun'un 51'inci maddesinin (g) bendinde kullanılan "Devletin özel mülkiyetindeki" ve "Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler" ifadeleri ile belediyelerin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazlar değil de, hazineye ait olan taşınmazlar tarif edilmektedir ve bunun gerekçeleri Kanun'un çeşitli kısımlarında mevcut olup ilgili Kanun ve mevzuat hükümlerine aşağıda yer verilmiştir.

2886 sayılı Kanun'un “Tanımlar” başlıklı 4'üncü maddesinde; bu Kanun'un uygulanmasında idare, ihaleyi yapan daire, kurum ve kuruluşlar olarak ifade edilmiştir. Kanun'un "Tarihi ve bedii değeri olmayan taşınmaz mallarla ilgili işlemler" başlıklı 74'üncü maddesinde hazinenin özel mülkiyetindeki yerler ile devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin kiraya verilmesine ilişkin esaslarının Maliye Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikte belirleneceği ifade edilmiş olup, ilgili Hazine Taşınmazlarının İdaresi Hakkında Yönetmeliğin “Tanımlar” başlıklı 4'üncü maddesinde de;

“Bu Yönetmelikte geçen;

...

e) Hazine: Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri açısından Devlet tüzel kişiliğinin adını,

f) Hazinenin özel mülkiyetindeki taşınmaz: Tapuda Hazine adına tescilli taşınmazları,

g) Hazine taşınmazı: Hazinenin özel mülkiyetindeki taşınmazlar ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerleri,

... ifade eder” hükmü yer almaktadır.

Aynı Kanun’un 75’inci maddesinde de Devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmaz mallar hakkında ecrimisil ve tahliye hususları düzenlenmiş bunun üzerine 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 15’inci maddesi ile 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu’nun 75’inci maddesi hükümlerinin belediye taşınmazları hakkında da uygulanacağına ilişkin düzenleme yapılarak belediye taşınmazları hakkında 2886 sayılı Kanun’un 75’inci maddesine atıf yapılmıştır.

2886 sayılı Kanun’un 51’inci maddesinin (f) bendi de dâhil olmak üzere Kanun’un birçok maddesinde idare kavramı kullanılması, Kanun’un 75’inci maddesinde devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmaz mallar ifadesi kullanılması hasebiyle 5393 sayılı Kanun’da özel düzenleme yapılarak 75’inci maddeye atıf yapılması halleri ile Hazine Taşınmazlarının İdaresi Hakkında Yönetmelik’te belirtilen tanımlar dikkate alındığında (g) bendinde "idarelerin özel mülkiyetinde" kavramı yerine "Devletin özel mülkiyetinde" ve "Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan" kavramlarının kullanılması idare kavramından başka bir mana ve içeriği ifade ettiğini açıkça göstermektedir.

Her ne kadar, 2886 sayılı Kanun’un “Kapsam” başlıklı 1’inci maddesinde; belediyelerin alım, satım, yapım, kira, hizmet trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işlerinin bu Kanun’daki yazılı hükümlere göre yürütüleceği belirtilmişse de mülkiyeti belediyeye ait olan yerlerin kiralanması işinin 2886 sayılı Kanun’un 51’inci maddesinin (g) bendi kapsamında ihale edilmesinin hem mevzuata hem de Kanun’da belirtilen açıklık ve rekabet ilkelerine aykırılık teşkil etmekte olduğu değerlendirilmektedir.

Tablo 7: Pazarlık Usulüyle (2886/51g) Kiraya Verilen Yerler Listesi

SIRA NO	KİRALANAN YER	İHALE İZİNİ ENCÜMEN KARARI	İHALE TARİHİ	İHALEYİ ALAN	İHALE ENCÜMEN KARARI	KİRA BEDELİ (TL/YIL)	SÖZLEŞME
1	Palandöken İlçesi Osmangazi Mahallesi 203 ada 15 nolu parselde bulunan arsa ve bu arsa üzerinde inşa edilmekte olan CNG dolum tesisi	25/05/2016 tarih 2621 sayılı karar	25.10.2016	Erzurum Enerji Elektrik Üretim Dağıtım Doğalgaz Petrol Metal Taşımacılık Sanayi ve Tic. Anonim Şirketi	04/10/2016 tarih 4192 sayılı karar	126.000,00	15961 15/11/2016
2	Aziziye İlçesi Ilıca Mah. Maşatlar Mevkii Aziziye yolu üzeri 3175 ada 7 ve 8 parsellerde Eski Sümerbank Tesisleri içerisinde bulunan 1.150,00 m ² ’lik 3	17/03/2016 tarih 882 sayılı karar	21.06.2016	Erzurum Enerji Elektrik Üretim Dağıtım Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi	21/06/2016 tarih 3046 sayılı karar	34.000,00	08347 24/06/2016

	nolu iş yeri						
3	Aziziye İlçesi Ilıca Mah. Maşatlar Mevkii Aziziye yolu üzeri 3175 ada 7 ve 8 parsellerde Eski Sümerbank Tesisleri içerisinde bulunan 1.150,00 m ² 'lik 4 nolu iş yeri	30/06/2015 tarih 1113 sayılı karar	1.03.2016	Er-Tansa Erzurum Büyükşehir Belediyesi İnş. Taah. Oto. Petrol ürünleri Gıda Reklam ve Organizasyon Tic. San. A.Ş.	01/03/2016 tarih 864 sayılı karar	33.000,00	4778 22/03/2016
4	Yakutiye İlçesi Çiftlik Mahallesi Çakmak Mevkii 11251 ada 2 nolu parselde kayıtlı ve 28.329,65 m ² lik taşınmaz	21/06/2016 tarih 3045 sayılı karar	19.07.2016	Erzurum Çevre Temizlik Ağaç Peyzaj Ve Enerji Ticaret Limited Şirketi	19/07/2016 tarih 3198 sayılı karar	30.000,00	10483 27/07/2016
5	Yakutiye İlçesi Çiftlik Mahallesi Çat yolu Mevkii 11264 ada 8 nolu parselde kayıtlı ve 263.520,40 m ² lik alan üzerinde bulunan tesis (Parke Taş ve Karo Üretim Tesisi)	20/10/2015 tarih 1883 sayılı karar	15.11.2016	Palandöken Yatırım İnşaat Taahhüt Turizm Mobilya Petrol Ürünleri San. Tic. Anonim Şirketi	25/10/2016 tarih 4649 sayılı karar	61.000,00	27.12.2016
6	Yakutiye İlçesi Hasanibasri Mahallesi 834 ada 189 nolu parselde kayıtlı olan 96 daireli Sosyal Konutlardan 4 adet 2+1 daire	15/12/2015 tarih 2103 sayılı karar	3.03.2016	Erkonut İnş. Taah. İnş. Malz. Nakliye ve Maden. Tic. ve San. A.Ş.	03/03/2016 tarih 870 sayılı karar	13.200,00	4502 18/03/2016
7	Yakutiye İlçesi Kavak Mahallesi 3119 ada 9 nolu parselde kayıtlı Sanayi İş Merkezi B Blok 25 nolu bağımsız bölüm	30/06/2015 tarih 1113 sayılı karar	29.12.2015	Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş. Erzurum PTT Başmüdürlüğü	29/12/2015 tarih 2275 sayılı karar	11.033,00	01852 12/02/2016
8	Yakutiye İlçesi Çiftlik Mahallesi 264 ada 8 nolu parselde kayıtlı ve 1.038.000,00 m ² taşınmazın 3000,00m ² lik kısmı	12/12/2017 tarih ve 1588 sayılı karar	14.12.2017	Erzurum Enerji Elektrik Üretim Dağıtım Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi	14.12.2017 tarih 1609sayılı karar	9.720,00	19989 27/12/2017

Kamu idaresi cevabında; aynen: "2886 Sayılı kanunun 1. Maddesine göre "Genel bütçeye dâhil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin, gayri aynî hak tesisi ve taşıma işleri bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütülür."

Kanunun kapsamı kanun koyucu tarafından açık bir şekilde belirlenmiştir. Kanun koyucunun iradesine doğrultusunda 2886 sayılı kanunun 51/g maddesi belediyelerde de uygulanır. Nitekim 2886 sayılı kanunun 35 yıllık uygulama döneminde belediyelerimizce 51/g maddesi on binlerce defa uygulanmıştır. Ancak subjektif olarak 51/g şartlarının taşınım

taşınmadığı tartışılabilir. Bu kapsamda belirlenen sekiz adet 51/g kiralaması incelendiğinde; yedi adet 51/g kiralamasının %100 hissesi Erzurum Büyükşehir Belediyesine ait iştirak şirketlerine, bir adedinin de PTT A.Ş. ye yapıldığı görülmektedir.

Görüldüğü gibi hiçbir 51/g kiralaması rekabeti ortadan kaldıracak şekilde özel teşebbüse yapılmamıştır. 2886 sayılı kanunun 51/g maddesine göre "Kullanışlarının özelliği, İdarelere yararlı olması veya ivediliği nedeniyle kapalı veya açık teklif yöntemleriyle ihalesi uygun görülmeyen, Devletin özel mülkiyetindeki taşınır ve taşınmaz malların kiralanması, trampası ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin kiralanması ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi," pazarlık suretiyle yapılır. Yapılan kiralamalar bu kanun hükümlerine uygun yapılmıştır" demektedir.

Sonuç olarak Kamu idaresinin cevabi yazısında 2016 yılı denetiminde de yer alan bulgu konusuna verilen cevap yinelenmiş olup, bu konuda herhangi bir değişiklik yapılmadığı anlaşılmaktadır.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 1'inci maddesinde belediyelerin de bu Kanun kapsamında olduğu ve mülkiyetlerindeki taşınmazlarını bu Kanun hükümlerine uygun olarak kiraya verecekleri belirtilmiştir. İhale usulleri Kanun'un ilgili maddelerinde açıklanmış olup Pazarlık usulü ihale de uygulanacak usullerden biri olarak Kanunda yer almıştır. Ancak Pazarlık usulü ihale istisnai bir uygulama olup Kanunda belirtilen şartlarda uygulanabilecek bir ihale usulüdür.

Kamu idaresinin cevabında belediyelerinde kapsamında olduğu 2886 sayılı Kanunun 51/g maddesinin belediyeler için uygulanamaz denilmesinin kanuna karşı uygun bir tarz olmadığından bahsedilmiştir. Ancak 51/g maddesinde, bulgu metninde de bahsedildiği gibi "Devletin özel mülkiyeti" ve "Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler" tabirleri kullanılarak kanun koyucu mahalli idareleri bu madde kapsamına almama konusunda iradesini açık şekilde ortaya koymuştur. Kapsam maddesinde yer alan belediyelerin, kanunun herhangi bir uygulama maddesi ile o maddenin uygulaması dışında tutulmasının kanun sistematiğine ters düştüğü düşüncesi doğru değildir.

Ayrıca 51/g maddesi kapsamında yapılan kiralama işlemlerinin Erzurum Büyükşehir Belediyesinin şirketlerine işlevsellik kazandırmak üzere yapıldığı, rekabeti ortadan kaldıracak şekilde özel şirketlere yapılmadığı ifade edilmiş ise de belediye şirketleri hakkında özel hukuk hükümleri uygulanmakta olup bu şirketler faaliyetlerini de Türk Ticaret Kanunu'na tabi olarak

yerine getirmektedirler. Dolayısıyla Belediye şirketleri "özel hukuk tüzel kişileri" olup bu şirketler ile ilgili olarak 2886 sayılı Kanun'un 51/g maddesinin uygulanmasına dair bir istisna da mevcut değildir.

Sonuç olarak; 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun ilgili maddelerinde yer alan ifadelerden, belediyelerin özel mülkiyetinde yer alan taşınmazların "Devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmaz mallar" kapsamında değerlendirilemeyeceği ve bu taşınmazlar için 2886 sayılı Kanun'un 51/g kapsamında ihale yapılamayacağı açıkça anlaşılmaktadır. Ayrıca belediye şirketleri için de bu maddenin uygulanabileceğine dair bir düzenleme mevcut değildir. Dolayısıyla belediyelerin mülkiyetlerindeki taşınmazlarını 2886 sayılı Kanun'un 51'inci maddesinin (g) bendi kapsamında kiralanması mümkün değildir.

BULGU 6: 775 Sayılı Gecekondu Kanunu Gereğince Kurulması ve Kullanılması Gereken Fonun Kullanılmaması

Erzurum Büyükşehir Belediyesinde yapılan incelemelerde, 775 sayılı Gecekondu Kanunu'nda sıralanan kaynaklardan herhangi bir gelir sağlanarak Kanun gereği oluşturulması ve kullanılması gereken fon hesabına herhangi bir aktarma yapılmadığı görülmüştür.

775 sayılı Gecekondu Kanunu'nun "Fonların teşkili ve kullanılması" başlıklı 12'nci maddesinde;

"Bu Kanundaki hizmetlerin yürütülebilmesi için aşağıdaki kaynaklardan sağlanacak gelirler, Türkiye Emlak Kredi Bankasında, ilgili belediyeler adına açılacak özel hesaplarda toplanarak birer fon teşkil edilir:

a) 5218, 5223, 6188 ve 7367 sayılı kanunlarla veya bu kanun hükümlerine dayanılarak belediyelerin mülkiyetine geçen arazi ve arsaların veya izinsiz yapı yapılmak suretiyle işgal edilmiş bulunan belediyeye ait sahaların ve bu arazi ve arsalar üzerinde belediyelerce yaptırılan veya çeşitli şekillerde yapılarak belediyelere intikal eden yapıların, bu kanunun gerektirdiği hallerde, kiralarından, satışlarından veya sair şekillerde kıymetlendirilmelerinden elde edilecek gelirler,

b) 24 üncü madde gereğince alınacak katılma payları,

c) (Değişik: 6/5/1976 - 1990/1 md.) Belediye Meclislerince gerekli görülen hallerde belediye bütçelerine konacak ödenekler,

d) 1580 sayılı Kanunun 5116 sayılı Kanunla değiştirilen 110'uncu maddesinin 19'uncu fıkrasında yazılı gelir kaynağı hasılatından arta kalmış veya kalacak kısımlar,

e) Devlet bütçesinden veya 15'inci maddede sözü geçen fondan bu fona aktarılacak suretiyle yapılacak yardımlar,

f) Diğer kanunlarla bu fona katılması kabul edilen sair gelirler,

g) Fondan verilen kredilerin taksit ve faizleri,

h) Her türlü bağış ve yardımlar,

i) Fonda toplanacak paraların faiz ve sair gelirleri" denilmektedir. Kanun'un 13'üncü maddesinde ise bu fonlarda toplanan paraların Toplu Konut İdaresi Başkanlığının izni alınmak şartıyla, belediyelerce nerelerde kullanılacağı hükme bağlanmıştır.

Yapılan incelemelerde, 775 sayılı Gecekondu Kanunu hükümlerine göre oluşturulması gereken fon hesabının TR68 0001 0022 8834 8969 7350 76 IBAN numarasıyla T.C. Ziraat Bankası A.Ş. Erzurum Girişimci Şubesinde açıldığı; ancak söz konusu hesaba ilişkin bankadan temin edilen hesap detayının incelenmesinden, ilgili hesabın 03.08.2015 tarihinden itibaren işlem görmediği tespit edilmiştir.

Kamu idaresi cevabında; "775 Sayılı Gecekondu Kanunu Hükümlerine göre 03/08/2015 tarihinde oluşturulan fon hesabı T.C Ziraat Bankası Girişimci Şubesinde açılmıştır. Kanun gereği elde edilecek gelirlerin ve açılan hesabın aktif bir şekilde kullanılması için gerekli iş ve işlemler başlatılmış olup, Mali Hizmetler Daire Başkanlığı ile sağlanacak koordinasyon doğrultusunda fon hesabı yeniden kullanıma kavuşacaktır" demektedir.

Sonuç olarak Kamu idaresinin cevabi yazısında belirtildiği üzere, tespit edilen hususa iştirak edilmiş olup, madde gereğinin yapılacağı belirtilmiştir.

BULGU 7: Hizmet Alımı İhalesi Kapsamında, Alınan Hizmetle Bağlantısı Olmayan Mal Alımı da Yapılması

Erzurum Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı, Gençlik ve Spor Şube Müdürlüğünce yapılan 2017/562099 kayıt numaralı ihale, 180 gün süre ile Kış Spor Organizasyonları Hizmet Alımı olarak tanımlanmış, işe ait teknik şartnamede yapılacak organizasyonlar 1) Kış Spor Okulları, 2)Uluslararası Buz Tırmanış Festivali, 3) Cirit Turnuvası, 4) Atlı Kızak ve Naturel Kızak Turnuvası olarak sıralanmış ve ayrıca Fitness Malzeme Alımı da ihale kapsamına dâhil edilmiştir. 18/12/2017 tarihinde sözleşmesi yapılan bahse konu ihaleyle hizmet sunucusundan 73 kalem mal tedarik edilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'yla kapsama dâhil kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usuller belirlenerek "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde mal, hizmet ve yapım ayrı ayrı tanımlanmıştır. Bununla birlikte, aynı Kanun'un 5'inci maddesinde ihalelerde gözetilecek temel ilkeler tespit edilmiş, idarelerin bu Kanun'a göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumluluğu vurgulanarak; aralarında kabul edilebilir doğal bir bağlantı olmadığı sürece mal alımı, hizmet alımı ve yapım işlerinin bir arada ihale edilemeyeceği hükme bağlanmıştır.

Bu çerçevede, Belediye tarafından ihalesi yapılan hizmet alımı işine dahil edilen fitness malzemelerinin, ihale edilen organizasyonlarla alakası olmadığı açıktır. Dolayısıyla bu malzemelerin alınan hizmetlerle aynı ihale kapsamında tedarik edilmesi, mezkûr mevzuat hükümlerine aykırıdır.

***Kamu idaresi cevabında;** "Erzurum Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı açılmış olan merkezlerin Fitness Salonları için vatandaşlara hizmeti geciktirmeme adına işin ivediliğine istinaden mal alımı ihaleye katılmıştır"* demektedir.

Sonuç olarak Kamu idaresinin cevabi yazısında belirtildiği üzere, tespit edilen hususa iştirak edilmiş olup, ihale konusuyla ilgisi olmayan mal alımının ihaleye katılmasının vatandaşlara sağlanan hizmeti geciktirmeme adına işin ivediliğine istinaden yapıldığı belirtilmiştir. Bu çerçevede, Belediyeye bağlı merkezlerin fitness salonlarında vatandaşlara sunulan hizmetin aciliyeti gerekçesiyle hukuka aykırı işlem yapılmasının kabulü mümkün değildir.

BULGU 8: Sosyal Denge Sözleşmesinde Belirlenen Sosyal Denge Tazminatının Yasal Sınırı Aşması

Erzurum Büyükşehir Belediyesi ve E.S.K.İ. Genel Müdürlüğü ile Belediye ve Özel İdare Çalışanları Birliği Sendikası (BEM-BİR-SEN) arasında 14/12/2017 tarihinde akdedilen ve 2018-2019 döneminde yürüyecek olan Sosyal Denge Tazminatı Sözleşmesi'nde belirlenen sosyal denge tazminat miktarının yasal sınırı aştığı tespit edilmiştir.

Sosyal denge tazminatı, 11.04.2012 tarih ve 28261 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6289 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 33'üncü maddesiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen Ek.15'inci maddesinde düzenlenerek; belediyeler ve bağlı kuruluşları ile il özel idarelerinin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine sosyal denge tazminatı ödenebileceği, ödenebilecek aylık tutarın, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre yapılan toplu sözleşmede belirlenen tavan tutarı geçmemek üzere ilgili belediye ve il özel idaresi ile ilgili belediye ve il özel idaresinde en çok üyeye sahip kamu görevlileri sendikası arasında anılan Kanun'da öngörülen hükümler çerçevesinde yapılabilecek sözleşmeyle belirleneceğine hükmedilmiştir.

Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2018 ve 2019 Yıllarını Kapsayan 4. Dönem Toplu Sözleşme'nin dördüncü bölümünde yer alan Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşme'nin "Sosyal Denge Tazminatı" başlıklı 1'inci maddesiyle, ödenebilecek sosyal denge tazminatı aylık tavan tutarı en yüksek devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil) %100 ü olarak tespit edilmiştir.

Ancak Belediye ile sendika arasında imzalanan sözleşmenin 8'inci maddesinde sosyal denge tazminat tutarı, her ay için en yüksek devlet memuru aylığının %95'i ile ek olarak Ramazan Bayramı için ek %95 ve Kurban Bayramı için ek %95 olarak belirlenmiştir. Bu haliyle aylık sosyal denge tazminat miktarı en yüksek devlet memuru aylığının %110'una ($0,95 \cdot 14/12 = 1,10$) tekabül etmekte ve yasal sınırı aşmaktadır.

Kamu idaresi cevabında; "Sosyal Denge Sözleşmesi 01.01.2018-31.12.2018 tarihleri arasında uygulanan bir sözleşmedir. Bu sebeple yıl içinde ödemelerde yapılacak düzenlemeler sonunda yılsonu itibariyle kanunda belirtilen limitlere uygun ödeme gerçekleştirilecektir." demektedir.

Sonuç olarak Kamu idaresinin cevabi yazısında konunun uygulamasının 2018 yılında

olacağı, ve Kanunda belirtilen limitlere uygun ödeme gerçekleştirileceği belirtilmiştir. 2017 yılında imzalanan sözleşme ile belirlenen sosyal denge tazminat miktarının yasal sınırı aştığına ilişkin tespitin uygulaması, takip eden denetimlerde izlenecektir.

BULGU 9: Belediye Zabıta Memurluğu Kadrosuna Mevzuata Aykırı Olarak Atama Yapılması

İstisnai kadro olan Özel Kalem Müdürlüğü kadrosuna açıktan atanan personelin 16 gün sonra 26.05.2014 tarihinde 11'inci dereceli Zabıta Memurluğu kadrosuna atandığı görülmüştür.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 59'uncu maddesinde unvanı sayılan kadrolara, 657 sayılı Kanun'un atanma, sınavlar, kademe ilerlemesi ve derece yükselmesine ilişkin hükümleriyle bağlı olmaksızın tahsis edilmiş derece aylığı ile memur atanabileceği ve unvanı sayılan memurların buldukları bu kadroların emeklilik aylığı hesabında ve diğer memurluklara naklen atanmalarında herhangi bir sınıf için kazanılmış hak sayılmayacağı belirtilmiştir.

Bununla birlikte zabitanın görev ve yetkileri 5393 sayılı Kanun'un 51'inci maddesinde düzenlenmiş; belediye zabıta teşkilâtının çalışma usul ve esasları, çalışanların görev ve yetkileri, memurluğa alınması için taşınmaları gereken nitelikler, alacakları meslek içi eğitim, görevde yükselme, meslekten çıkarılma, giyecekleri kıyafet ve savunma amaçlı olarak kullanacakları aletler ile zabıta teşkilâtında hizmet gereklerine göre oluşturulacak birimler, İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenleneceği ifade edilmiştir. Bu hüküm uyarınca da 11.04.2007 tarih ve 26490 sayılı Resmi Gazetede Zabıta Yönetmeliği yayımlanmıştır.

Anılan yönetmelikle belediye zabıta teşkilâtının kuruluş, görev, yetki ve sorumlulukları, zabıta memurlarının nitelikleri, görevde yükselme ve mesleki eğitimleri, kıyafetleri ile çalışma usul ve esasları düzenlenmiş; yönetmeliğin 13'üncü maddesinde zabıta memurluğuna atanma şartları olarak; 657 sayılı Kanun'un 48'inci maddesinin (A) fıkrasında belirtilen genel şartların yanı sıra;

a) En az lise veya dengi okul mezunu olmak,

b) Tartılma ve ölçülme aç karnına, soyunuk ve çıplak ayakla olmak kaydıyla erkeklerde en az 1.67 m, kadınlarda en az 1.60 m boyunda olmak ve boyun 1 m den fazla olan

kısmı ile kilosu arasında (+,-) 10 kg'dan fazla fark olmamak,

c) Sınavın yapıldığı tarihte 25 yaşını doldurmamış olmak tespit edilmiştir.

Ancak söz konusu kişi atama tarihi itibarıyla 45 yaşını doldurmuş, idarece de yönetmeliğin şart koştuğu fiziksel kriterler dikkate alınmamıştır.

Kamu idaresi cevabında; "Ülkemizdeki merkezi idarelerin ve mahalli idarelerin genel uygulamalarına uyulmuştur. Genel uygulamanın dışına çıkılmamıştır" demektedir ve bunun genel uygulama olduğunu 20.12.1996 tarihli Danıştay Kararına (E. 1996/224 K. 1996/243) dayandırmaktadır.

Sonuç olarak Kamu idaresinin cevabi yazısında bir önceki 2016 yılı denetiminde de yer alan bulgu konusuna verilen cevap yinelenmiş olup, bu konuda herhangi bir değişiklik yapılmadığı anlaşılmaktadır.

Bulgu konusu husus, zabıta memurluğuna yapılan ve mevzuatın tespit ettiği usule uygun olmayan atamaya ilişkindir. Dolayısıyla kamu idaresinin cevabında belirttiği merkezi idarelerde böyle bir genel uygulamadan söz edilemez. Zira merkezi idarelerde zabıta kadrosu bulunmamaktadır. Öte yandan böyle bir genel uygulamanın varlığından söz edilecek olsa dahi, kamu idareleri kişilerin atama işlemlerini mevzuatın şart koştuğu kriterleri taşımaya bağlı olarak gerçekleştirebilecektir. Diğer bir anlatımla, yanlış uygulamaların varlığı, yapılan bir yanlışlığın gerekçesi olarak gösterilemez. Ancak, Belediyenin tarafımıza gönderdiği açıklamadan mevzuatın şart koştuğu kriterleri taşımayan kişilerin usulsüz atama işlemlerinin merkezi idare ve mahalli idarelerin genel uygulaması olduğu ifade edilmektedir.

08.05.1973 doğumlu Mahmut BEKTAŞ'ın 23.05.2014 ilk atama tarihi ve 05.11.2015 tekraren atama tarihi itibarıyla, 11.04.2007 tarih ve 26490 sayılı Resmi Gazetede yayımlan Zabıta Yönetmeliğin 13'üncü maddesinde şart koşulan yaş kriterinin aksine, 25 yaşını geçtiği ve ayrıca ilgili yönetmelik uyarınca taşınması gerekli fiziksel kriterleri taşımadığı bilinmesine rağmen yapılan bu atamanın "genel uygulama" gerekçesiyle haklı görülmesi mümkün değildir.

BULGU 10: Belediye Zabıta Yönetmeliğine Aykırı Olarak, Zabıta Personeline Zabıta Hizmeti Dışında Başka Görev Verilmesi

Belediye Zabıta Yönetmeliği'ne aykırı olarak zabıta personelinin başka birimde ve zabıta hizmeti dışında istihdam edildiği görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Zabitanın görev ve yetkileri" başlıklı 51'inci maddesinde; belediye zabıtasının, beldede esenlik, huzur, sağlık ve düzenin sağlanmasıyla görevli olduğu vurgulanmış, belediye zabıta teşkilâtının çalışma usul ve esasları, çalışanların görev ve yetkileri, giyecekleri kıyafet ve savunma amaçlı olarak kullanacakları aletler ile zabıta teşkilâtında hizmet gereklerine göre oluşturulacak birimler, İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

Belediye Kanunu'nun 51'inci maddesine dayanılarak belediye zabıta teşkilâtının kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını, zabıta memurlarının nitelikleri ile çalışma usul ve esaslarını düzenlemek üzere Belediye Zabıta Yönetmeliği yürürlüğe konulmuştur.

Mezkûr Yönetmelik'in 42'nci maddesinde ise zabıta personeline, zabıta hizmeti dışında başka bir görev verilemeyeceği düzenlenmekte olup ancak olağanüstü hallerde mülki amir veya belediye başkanının emri ile geçici olarak hizmetin gerektirdiği başka görevlerin verilebileceği hüküm altına alınmıştır.

Kanun ve Yönetmelik hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; zabıta personeline başka görev yasağı getirildiği, başka hizmetlerde ancak olağanüstü hallerde mülki amirin veya belediye başkanının emri ile görev alabilecekleri açık şekilde anlaşılmaktadır. Buna karşın, zabıta kadrosunda yer alan zabıta personelinin Özel Kalem Müdürlüğü bünyesinde Erzurum Büyükşehir Belediyesinin görev ünvanı olarak belirlediği protokol müdürlüğü görevine atandığı ve fiilen zabıta hizmetini icra etmemesine rağmen zabıta personeline ödenen aylık maktu fazla çalışma ücretini almaya devam ettiği tespit edilmiştir.

Kamu idaresi cevabında; aynen; "6085 Sayılı Sayıştay Kanununun 1. Maddesinde amaç "Bu Kanunun amacı; kamuda hesap verme sorumluluğu ve mali saydamlık esasları çerçevesinde, kamu idarelerinin etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak çalışması ve kamu kaynaklarının öngörülen amaç, hedef, kanunlar ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olarak elde edilmesi, muhafaza edilmesi ve kullanılması için Türkiye Büyük Millet Meclisi adına yapılacak denetimleri, ..." Kanununun 1. Maddesinden de anlaşılacağı gibi Sayıştay Kurumu bir denetim kuruntudur. Denetim kurumları asla idarelerin yerine geçerek karar almamalıdır. Belediyemizin norm kadro mevcudu içerisinde Protokol Müdürlüğü kadrosu mevcut olmadığı gibi Protokol Müdürlüğüne bir atama yapılmamıştır. 05.11.2015 tarihinde bahse konu Mahmut BEKTAŞ Zabıta Memuru olarak ataması yapılmış olup, bu görevi yürütmektedir. Belediye zabıta memurunun Belediye Başkanının yanında çalışmasını yasaklayan her hangi bir mevzuat hükmü bulunmamaktadır.

Aksine bir veya birkaç zabıta memurunun Başkanlıkta çalışması belediye yönetimi açısından olağandır. Başkanlıkta çalışan memurların görev tanımlarını Belediye Başkanı yapar. Bu sebeple Zabıta Memuru Mahmut BEKTAŞ'IN görev tanımı Protokol Müdürü olarak yapılmıştır" demektedir.

Sonuç olarak Kamu idaresinin cevabi yazısında bir önceki 2016 yılı denetiminde de yer alan bulgu konusuna verilen cevap yinelenmiş olup, bu konuda herhangi bir değişiklik yapılmadığı anlaşılmaktadır.

Öncelikle, kamu idaresi cevabi yazısında Sayıştay'ın asla idarelerin yerine geçerek karar almaması gerektiğinden bahsetmiştir. Denetim ekibince yapılan hukuka aykırılık tespiti için "karar" nitelendirmesi doğru değildir.

İkinci olarak, kamu idaresi belediyenin norm kadro mevcudu içerisinde Protokol Müdürlüğü kadrosu mevcut olmadığını, bu kadroya herhangi bir atama yapılmadığını, bahse konu Mahmut BEKTAŞ'ın Zabıta Memuru olarak ataması yapılmış olduğunu ve bu görevi yürüttüğü ifade edilmiştir ki, bu da denetim ekibince yapılan tespitın teyidi niteliğindedir. Nitekim yapılan tespitte hukuka uygun olmayan **fiili** bir görevlendirme ve çalışmadan söz edilmektedir.

Üçüncü olarak, kamu idaresi zabıta memurunun Belediye Başkanının yanında çalışmasını yasaklayan her hangi bir mevzuat hükmü bulunmadığını, aksine bir veya birkaç zabıta memurunun Başkanlıkta çalışmasının belediye yönetimi açısından olağan olduğunu ifade etmiştir. Bulguda tespit edilen sorun zabıta memurunun Belediye Başkanının yanında veya Başkanlıkta çalışması değil, fiilen kendi görevi dışında bir görevi, protokol müdürü görev ünvanıyla yapması ve zabıta hizmetini icra etmemesine rağmen zabıta personeline ödenen aylık maktu fazla çalışma ücretini almaya devam etmesidir.

Son olarak, kamu idaresi Başkanlıkta çalışan memurların görev tanımlarını Belediye Başkanı'nın yaptığını, bu sebeple Zabıta Memuru Mahmut BEKTAŞ'ın görev tanımının Protokol Müdürü olarak yapıldığı ifade edilmiştir. Denetim ekibince bir görev tanımı yapılmadığı gibi, zabıta personelinin görev tanımı da mevzuatta yer almaktadır. Ayrıca Protokol Müdürü bir görev tanımı değil, bir görev unvanıdır. Protokol müdürünün görev tanımının yapılmış olması hukuka uygun olarak o görevde görevlendirilecek olan kişi için gerekli ve faydalıdır.

BULGU 11: Mali Hizmetler Uzmanı veya Mali Hizmetler Uzman Yardımcısı Kadrolarına Atamaların Yapılmaması

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Üst Yöneticiler" başlıklı 11'inci maddesinde üst yöneticilerin, idarelerinin stratejik planlarının ve bütçelerinin kalkınma planına, yıllık programlara, kurumun stratejik plan ve performans hedefleri ile hizmet gereklerine uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından, sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden, malî yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve bu Kanun'da belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden Bakana; mahallî idarelerde ise meclislerine karşı sorumlu oldukları; bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, malî hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirecekleri ifade edilmiştir.

Aynı Kanun'un 60'ıncı maddesinde Mali Hizmetler Birimi'nin görevleri sayılmış, İdarelerin malî hizmetler birimlerinde malî hizmetler uzman yardımcısı ve malî hizmetler uzmanı çalıştırabileceği belirtilerek kimlerin bu kadrolara nasıl atanacağına ilişkin özel hükümler belirlenmiştir.

Erzurum Büyükşehir Belediyesinde, Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik hükümlerine göre 13.06.2007 tarih ve 2007/110 sayılı Meclis Kararı ile 4 adet mali hizmetler uzmanlığı, 2 adet mali hizmetler uzman yardımcılığı kadrosu ihdas edilmiştir.

5018 sayılı kanunla Mali Hizmetler Birimine yüklenen görevlerin etkin, zamanında ve doğru yapılabilmesi ile üst yöneticinin sorumluluğunun tesisi bakımından ihdası yapılan mali hizmetler uzmanlığı veya mali hizmetler uzman yardımcılığı kadrolarına 6.2.2013 tarihli ve 28551 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Malî Hizmetler Uzmanlığı Yönetmeliği'nde belirlenen usul ve esaslara göre atama yapılmasının mali hizmetler birimine katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Kamu idaresi cevabında; aynen "*Bir ülkenin idaresinde hukukilik (legalité) ne kadar önemli ise, yerindelik (opportinite) de en az onun kadar önemlidir. Diğer bir ifade ile, bir idari işlemin sadece hukuka uygun olması yetmez; aynı zamanda yerinde olması yani kendisinden beklenen kamu yararını etkili bir şekilde gerçekleştirmesi gerekir. İdari işlemin hukuka uygunluğunu gerçekleştirmek nispeten kolaydır. Asıl zor olan idari işlemin*

yerindeliğini sağlamaktır. Bunun bilinen bir yolu ise yoktur. İşte bu nedenle, hukuk, hiç olmazsa belirli alanlarda idarecinin elini kolunu bağlamamış, ona hareket serbestisi tanımış, bazı konularda idareciye, belirli bir kararı alıp almama veya alınması mümkün birden fazla karar arasında birisini seçme serbestisi tanımıştır. İşte bu serbestiye takdir yetkisi denir. Yani idareye takdir yetkisinin tanınmasının nedeni, idareye yerindeliği yüksek kararlar alma imkanının sağlanması düşüncesidir. .... İdari yargı organları idarenin takdir yetkisini denetleyemezler. Çünkü, yukarıda açıklandığı gibi takdir yetkisi, idari işlemin hukukiliği (legalite) ile değil yerindeliği (opportinite) ile ilgilidir. (Prof. Dr. Kemal GÖZLER, İdare Hukuku, 1. Cilt, s.951-952)

Kendisinden beklenen kamu yararını etkili bir şekilde gerçekleştirecek Mali Hizmetler Uzmanı veya Uzman Yardımcısı bulunduğu takdirde gerekli atamalar yapılacaktır" demektedir.

Sonuç olarak Kamu idaresinin cevabi yazısında bir önceki 2016 yılı denetiminde de yer alan bulgu konusuna verilen cevap yinelenmiş olup, geçen süre zarfında bu konuda herhangi bir somut adım atılmadığı anlaşılmaktadır.

5018 sayılı kanunla Mali Hizmetler Birimine yüklenen görevlerin etkin, zamanında ve doğru yapılabilmesi ile üst yöneticinin sorumluluğunun tesisi bakımından ihdası yapılan mali hizmetler uzmanlığı veya mali hizmetler uzman yardımcılığı kadrolarına 6.2.2013 tarihli ve 28551 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Malî Hizmetler Uzmanlığı Yönetmeliğinde belirlenen usul ve esaslara göre atama yapılmasının mali hizmetler birimine katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

BULGU 12: İç Denetim Faaliyetinin Yürütülmemesi

Erzurum Büyükşehir Belediyesinde bir adet iç denetçi bulunduğu, ancak 2017 mali yılı boyunca herhangi bir iç denetim faaliyeti yapılmadığı izlenmiştir.

Kalkınma planları ve programlarda yer alan politika ve hedefler doğrultusunda kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılmasını, hesap verebilirliği ve malî saydamlığı sağlamak üzere, kamu malî yönetiminin yapısını ve işleyişini, kamu bütçelerinin hazırlanmasını, uygulanmasını, tüm malî işlemlerin muhasebeleştirilmesini, raporlanmasını ve malî kontrolü düzenlemek amacıyla 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu hazırlanmış; bu Kanun'la kamu yönetiminde yeni bir mali yapı ihdas edilmiştir.

5018 sayılı Kanun'da yeni mali yönetimini ifade eden kamu maliyesi kavramı tanımlanmış, Kanun'un 5'inci maddesinde kamu maliyesinin temel ilkeleri sıralanmış, her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar için, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesi, kullanılması muhasebeleştirilmesi, raporlanması ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınması sorumluluğu verilmiş ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorunluluğu getirilmiştir.

Kanunen sorumlu kılınan üst yöneticilerin bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, malî hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirecekleri hükme bağlanarak, kamu idarelerinde bu amaca uygun olarak iç kontrol sistemi ihdas edilmiştir. Bu doğrultuda iç kontrol sisteminin önemli bir ayağı olan iç denetim, kamu idaresinin çalışmalarına değer katmak ve geliştirmek için kaynakların ekonomiklik, etkililik ve verimlilik esaslarına göre yönetilip yönetilmediğini değerlendirmek ve rehberlik yapmak amacıyla yapılan bağımsız, nesnel güvence sağlama ve danışmanlık faaliyeti olarak tanımlanmış; Kanun'un 64'üncü maddesinde de iç denetçinin görevleri sıralanmıştır.

Erzurum Büyükşehir Belediyesinde 2017 mali yılında hiçbir iç denetim faaliyetinin gerçekleştirilmemiş olması, 5018 sayılı Kanun ile çerçevesi oluşturulan mali yönetim ve kontrol yapısının Belediyedeki işleyişinde, dolayısıyla da kaynaklarının ekonomiklik, etkililik ve verimlilik esaslarına göre yönetilmesi konusunda zafiyete neden olabilecektir.

Kamu idaresi cevabında; aynen; *"Bir ülkenin idaresinde hukukilik (legalite) ne kadar önemli ise, yerindelik (opportinite) de en az onun kadar önemlidir. Diğer bir ifade ile, bir idari işlemin sadece hukuka uygun olması yetmez; aynı zamanda yerinde olması yani kendisinden beklenen kamu yararını etkili bir şekilde gerçekleştirmesi gerekir. İdari işlemin hukuka uygunluğunu gerçekleştirmek nispeten kolaydır. Asıl zor olan idari işlemin yerindeliğini sağlamaktır. Bunun bilinen bir yolu ise yoktur. İşte bu nedenle, hukuk, hiç olmazsa belirli alanlarda idarecinin elini kolunu bağlamamış, ona hareket serbestisi tanımış, bazı konularda idareciye, belirli bir kararı alıp almama veya alınması mümkün birden fazla karar arasında birisini seçme serbestisi tanımıştır. İşte bu serbestiye takdir yetkisi denir. Yani idareye takdir yetkisinin tanınmasının nedeni, idareye yerindeliği yüksek kararlar alma imkanının sağlanması düşüncesidir.... İdari yargı organları idarenin takdir yetkisini denetleyemezler. Çünkü, yukarıda açıklandığı gibi takdir yetkisi, idari işlemin hukukiliği (legalite) ile değil yerindeliği (opportinite) ile ilgilidir. (Prof. Dr. Kemal GÖZLER, İdare Hukuku, 1. Cilt, s.951-952)*

Doktrinde ve içtihatlarda yer alan yerindelik ve takdir yetkisi bu şekilde kullanılmıştır. Büyükşehir Belediye Başkanı 5018 sayılı kanunun 11. Maddesinde “Üst yöneticiler, idarelerinin stratejik planlarının ve bütçelerinin kalkınma planına, yıllık programlara, kurumun stratejik plan ve performans hedefleri ile hizmet gereklerine uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından, sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden, malî yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve hu Kanunda belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden Bakana; mahallî idarelerde ise meclislerine karşı sorumludurlar.” şeklinde kendisine verilen görevlerin yerine getirilmesine müdriktir ve bu görevleri eksiksiz yerine getirmektedir. Ancak 2017 yılında iç denetçi denetim hizmetlerinde görevlendirilmiştir” demektedir.

Sonuç olarak Kamu idaresi cevabi yazısında bulgu konusu yapılan hususa ilişkin, doktrinde ve içtihatlarda yer alan yerindelik ve takdir yetkisinin bu şekilde kullanıldığını ifade etmiştir.

Ancak bulgu konusu hususun takdir yetkisi kapsamında değerlendirilmesi söz konusu değildir. Mevzuatın amir hükmünü yerine getirmeme idarinin takdir yetkisi kullanması değil, hukuka aykırı hareket etmesi olarak değerlendirilir. Nitekim 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun 64'üncü maddesinde iç denetçinin, görevinde bağımsız olduğu vurgulanmış ve iç denetçiye asli görevi dışında hiçbir görev verilemeyeceği ve yaptırılmayacağı kesin hükme bağlanmıştır.

Kamu idaresinin göndermiş olduğu cevabi yazının sonunda 2017 yılında iç denetçinin denetim hizmetlerinde görevlendirilmiş olduğu belirtilmiş, ancak 2017 mali yılında hiçbir iç denetim faaliyeti gerçekleştirilmemiştir.

8. EKLER**EK 1: KAMU İDARESİ MALİ TABLOLARI**

ERZURUM BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ											
2015-2016-2017 YILLARI BİLANÇOSU											
AKTİF HESAPLAR					PASİF HESAPLAR						
HESAP ADI			2015 YILI	2016 YILI	CARİ YIL (2017)	HESAP ADI			2015 YILI	2016 YILI	CARİ YIL (2017)
1		DÖNEN VARLIKLAR	58.665.844,54	82.892.030,61	105.709.078,74	3		KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	172.429.178,05	400.737.153,85	326.230.666,47
	10	Hazır Değerler	3.246.434,04	26.100.303,65	31.588.586,93		30	Kısa Vadeli İç Mali Borçlar	39.841.568,76	151.961.434,18	0
		102 Banka Hesabı	19.277.197,33	25.937.964,90	31.339.457,75		300	Banka Kredileri Hesabı	39.841.568,76	151.961.434,18	0
		103 Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı (-)	-16.415.074,04	0	0		32	Faaliyet Borçları	110.782.340,65	174.678.985,49	284.223.990,02
		109 Banka Kredi Kartlarından Alacaklar Hesabı	384.310,75	162.338,75	249.129,18		320	Bütçe Emanetleri Hesabı	110.782.340,65	174.678.985,49	284.223.990,02
	12	Faaliyet Alacakları	25.549.697,16	7.259.952,93	8.917.724,24		33	Emanet Yabancı Kaynaklar	1.617.199,52	14.769.292,71	28.602.171,05
		121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabı	6.416.490,00	6.069.606,83	7.028.207,17		330	Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabı	1.467.978,95	2.185.884,42	3.398.173,72
		122 Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabı	0	0	100.617,10		333	Emanetler Hesabı	149.220,57	12.583.408,29	25.203.997,33
		126 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabı	700.268,51	1.190.346,10	1.788.899,97		36	Ödenecek Diğer Yükümlülükler	3.973.497,49	6.927.014,79	5.902.305,40
		127 Diğer Faaliyet Alacakları Hesabı	18.432.938,65	0	0		360	Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesabı	3.026.043,89	5.698.241,34	5.383.593,96
	13	Kurum Alacakları	20.588.808,70	35.669.405,48	47.317.617,80		361	Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabı	890.702,35	1.177.455,03	496.834,79
		132 Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar Hesabı	20.588.808,70	35.669.405,48	47.317.617,80		362	Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabı	56.751,25	51.318,42	21.876,65
	14	Diğer Alacaklar	1.149.459,46	994.923,26	1.000.847,91		37	Borç ve Gider Karşılıkları	3.167.572,72	4.800.000,00	7.502.200,00
		140 Kişilerden Alacaklar Hesabı	1.149.459,46	994.923,26	1.000.847,91		372	Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabı	3.167.572,72	4.800.000,00	7.502.200,00
	15	Stoklar	3.235.062,29	5.748.960,45	6.393.920,82		38	Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları	13.046.998,91	47.600.426,68	0

T.C. Sayıştay Başkanlığı

	150	İlk Madde ve Malzeme Hesabı	3.235.062,29	5.748.960,45	6.393.920,82		381	Gider Tahakkukları Hesabı	13.046.998,91	47.600.426,68	0
16		Ön Ödemeler	1.028.665,17	814.001,20	886.348,17	4		UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	102.675.423,46	365.150.361,05	1.100.124.721,18
	160	İş Avans ve Kredileri Hesabı	320.000,00	0	0		40	Uzun Vadeli İç Mali Borçlar	80.303.567,86	303.338.815,48	854.360.304,58
	162	Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hesabı	708.665,17	814.001,20	886.348,17		400	Banka Kredileri Hesabı	80.303.567,86	303.338.815,48	854.360.304,58
19		Diğer Dönen Varlıklar	3.867.717,72	6.304.483,64	9.604.032,87	47		Borç ve Gider Karşılıkları	12.650.408,90	16.122.458,32	67.598.394,00
	190	Devreden Katma Değer Vergisi Hesabı	3.556.243,86	6.304.483,64	9.604.032,87		472	Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabı	12.650.408,90	16.122.458,32	67.598.394,00
	191	İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabı	311.473,86	0	0		48	Gelecek Yıllara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları	9.721.446,70	45.689.087,25	178.166.022,60
2		DURAN VARLIKLAR	518.574.089,23	827.067.288,48	1.350.762.795,06		481	Gider Tahakkukları Hesabı	9.721.446,70	45.689.087,25	178.166.022,60
23		Kurum Alacakları	3.736.688,00	2.300.823,00	2.300.823,00	5		ÖZ KAYNAKLAR	302.135.332,26	144.071.804,19	30.116.486,15
	232	Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar Hesabı	3.736.688,00	2.300.823,00	2.300.823,00		50	Net Değer	213.190.463,93	257.339.247,77	271.712.604,30
24		Mali Duran Varlıklar	55.899.400,11	63.372.077,44	75.213.477,04		500	Net Değer Hesabı	213.190.463,93	257.339.247,77	271.712.604,30
	240	Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı	9.284.987,86	15.608.283,19	22.327.064,79		57	Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları	164.139.434,06	128.696.563,32	114.323.206,79
	241	Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı	46.614.412,25	47.763.794,25	52.886.412,25		570	Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabı	164.139.434,06	128.696.563,32	114.323.206,79
25		Maddi Duran Varlıklar	458.937.998,85	761.394.388,04	1.273.248.495,02	58		Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları	-36.118.108,55	-75.194.565,73	-241.964.006,90
	250	Arazi ve Arsalar Hesabı	147.074.110,83	182.489.361,13	234.157.048,91		580	Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları Hesabı (-)	-36.118.108,55	-75.194.565,73	-241.964.006,90
	251	Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı	127.565.290,94	332.252.204,34	794.730.034,49		59	Dönem Faaliyet Sonuçları	-39.076.457,18	-166.769.441,17	-113.955.318,04
	252	Binalar Hesabı	117.170.816,62	177.628.523,18	253.791.052,43		591	Dönem Olumsuz Faaliyet Sonucu Hesabı (-)	-39.076.457,18	-166.769.441,17	-113.955.318,04
	253	Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabı	43.669.925,87	46.949.591,56	33.754.552,08						
	254	Taşıtlar Hesabı	29.211.647,89	56.188.335,88	64.222.336,69						
	255	Demirbaşlar Hesabı	9.186.349,65	14.402.738,98	17.121.517,01						
	257	Birikmiş Amortismanlar Hesabı (-)	-44.683.387,53	-79.449.549,70	-129.172.150,45						
	258	Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı	29.743.244,58	30.933.182,67	4.644.103,86						
	260	Haklar Hesabı	1.788.652,83	2.580.940,96	3.894.755,50						
	264	Özel Maliyetler Hesabı	35.252,50	35.252,50	35.252,50						
	268	Birikmiş Amortismanlar Hesabı (-)	-1.823.905,33	-2.616.193,46	-3.930.008,00						

T.C. Sayıştay Başkanlığı

29	Diğer Duran Varlıklar	2,27	0	0						
294	Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı	3.799.260,35	4.068.230,48	24.197.744,76						
299	Birikmiş Amortismanlar Hesabı (-)	-3.799.258,08	-4.068.230,48	-24.197.744,76						
	AKTİF TOPLAMI	577.239.933,77	909.959.319,09	1.456.471.873,80			PASİF TOPLAMI	577.239.933,77	909.959.319,09	1.456.471.873,80
9	NAZİM HESAPLAR	815.251.875,87	359.007.856,69	423.156.637,75	9		NAZİM HESAPLAR	815.251.875,87	359.007.856,69	423.156.637,75
91	Nakit Dışı Teminat ve Kişilere Ait Menkul Kıymet Hesapları	262.052.351,46	81.585.346,44	101.246.815,31	91		Nakit Dışı Teminat ve Kişilere Ait Menkul Kıymet Hesapları	262.052.351,46	81.585.346,44	101.246.815,31
910	Alınan Teminat Mektupları Hesabı	262.052.351,46	81.585.346,44	101.246.815,31	911		Alınan Teminat Mektupları Emanetleri Hesabı	262.052.351,46	81.585.346,44	101.246.815,31
92	Taahhüt Hesapları	553.199.524,41	277.422.510,25	321.909.822,44	92		Taahhüt Hesapları	553.199.524,41	277.422.510,25	321.909.822,44
920	Gider Taahhütleri Hesabı	553.199.524,41	277.422.510,25	321.909.822,44	921		Gider Taahhütleri Karşılığı Hesabı	553.199.524,41	277.422.510,25	321.909.822,44
	GENEL TOPLAM	1.392.491.809,64	1.268.967.175,78	1.879.628.511,55			GENEL TOPLAM	1.392.491.809,64	1.268.967.175,78	1.879.628.511,55

ERZURUM BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ									
2015 – 2016 - 2017 YILLARI FAALİYET SONUÇLARI TABLOSU									
KOD	GİDERİN TÜRÜ	2015 YILI	2016 YILI	CARİ YIL (2017)	KOD	GELİRİN TÜRÜ	2015 YILI	2016 YILI	CARİ YIL (2017)
630.01	Personel Giderleri	35.974.215,24	61.232.797,53	96.988.621,25	600.01	Vergi Gelirleri	1.485.700,74	3.555.585,18	4.252.061,64
630.02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	6.096.557,47	6.411.608,28	6.278.527,23	600.03	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	19.866.895,82	30.812.317,10	26.617.577,35
630.03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	368.621.987,63	288.858.671,18	216.338.070,58	600.04	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	1.793.906,72	663.444,00	2.374.028,74
630.04	Faiz Giderleri	25.517.283,29	104.798.540,71	166.589.121,38	600.05	Diğer Gelirler	402.583.910,20	433.438.684,14	592.821.274,48
630.05	Cari Transferler	6.655.071,99	9.281.620,12	9.406.779,27	600.06	Sermaye Gelirleri	0,00	0,00	0,00
630.07	Sermaye Giderleri	21.941.755,04	0,00	75.000,00					
630.11	Değer ve Miktar Değişim Giderleri	0,00	16.945,21	0,00					
630.12	Gelirlerin Ret ve İadesinden Kaynaklanan Giderler	0,00	0,00	32.474,46					
630.13	Amortisman Giderleri	0,00	35.834.266,70	71.165.929,57					
630.14	İlk Madde ve Malzeme Giderleri	0,00	105.376.335,21	166.638.351,71					
630.20	Silinen Alacaklardan Kaynaklanan Gider.	0,00	154.111,55	0,00					
630.30	Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	0,00	0,00	6.506.349,78					
630.99	Diğer Giderler	0,00	22.964.575,10	1.035,02					
GİDERLER TOPLAMI		464.806.870,66	634.929.471,59	740.020.260,25	GELİRLER TOPLAMI		425.730.413,48	468.470.030,42	626.064.942,21
FAALİYET SONUCU (+ / -)							-39.076.457,18	-166.769.441,17	-113.955.318,04